

ჰუმანიტარული განათლება სკოლაში

მასწავლებელთა
პროფესიული განვითარების
ეროვნული ცენტრის
გამოცემა

№2(6), 2024

პირველი ნაწილი

ქართული ენა და დისერჩაუსურა

განათლებისა და
მეცნიერების სამინისტრო

სსიპ მასწავლებელთა
პროფესიული განვითარების
ეროვნული ცენტრი

ISSN 2720-8583

9 772720 858001

კუჩანისტაჩი განათლება სკოლაში

განათლების პოლიტიკის განვითარების
ეროვნული საბჭოს გამომცემი

№2(6), 2024

პირველი ნაწილი
ქართული ენა და ლიტერატურა

საგარეო ურთიერთობები:

ლევან ბრეგვაძე

სამეცნიერო რედაქტორი

გრიგოლ (გია) მურდულია

ნინო ნაპუდაშვილი

ზაალ ჩხეიძე

ლევან ბაბუნიშვილი

თამაზ მასაძე

გია ბაღვაშილი

ირინე ჭორჭაძე

ლევან ახვლედიანი

რუსუდან თაყაიშვილი

თათია ბარბაქაძე

მაკა ნადარეიშვილი

ნინო ფიქვინაშვილი

ხათუნა ჭაბუკიშვილი

მთავარი რედაქტორი

მაია ინასარიძე

კონსულტი

ნინო უჩაიშვილი

დირექტორი

ბესიკ დანელია

მისამართი:

თბილისი,

ზურაბ ანჯაფარიძის I შესახვევი №6,

ელ. ფოსტა: info@tpdc.ge

ჟურნალში გამოქვეყნებული პუბლიკაციები
გამოთქმული ზოგიერთი მოსაზრება,
შესაძლოა, არ ემთხვეოდეს მასწავლებელთა
პროფესიული განვითარების ეროვნული
ცენტრისა და ჟურნალის რედაქციის
შეხვედრებს. ცალკეულ სტატიებში
დასახელებული ფაქტების უტყუარობაზე
პასუხისმგებელია სტატიის ავტორი.

ISSN 2720-8583

WWW.TPDC.GE

წარმატება ჟურნალის მორიგ ნომერს!

გრძელდება ტრადიცია. 2024 წლის მეორე ნომერი ჟურნალისა „ჰუმანიტარული განათლება სკოლაში“ (ქართული ენა და ლიტერატურა) ისევ ითვალისწინებს ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელთა (და არამარტო) ინტერესს, გაეცნოს სკოლაში შესასწავლი ნაწარმოებების შესახებ ცნობილ მეცნიერთა და ლიტერატურისმცოდნეთა მოსაზრებებს, რაც ყველასათვის კარგად ნაცნობ ტექსტებს განსხვავებული რაკურსით წარმოაჩენს.

რამიზანი და ამოცანა აქვს ავთანდილს, არაბეთიდან რომ იპარება და როსტევან მეფეს ანდერძს უთვებს? ამ, ერთი შეხედვით, ქრესტომათიულ შეკითხვაზე პასუხს ვიპოვით გია მურდულიას ჩანაწერებში „ვეფხისტყაოსანზე“. ხომ არ არის „ოთარაანთ ქვრის“ მიზანდასახულობა ბევრად უფრო ფართო, ვიდრე მხოლოდ სოციალურ ფენათა, ანდა, საზოგადოდ, ადამიანთა შორის არსებული გაუცხოების წარმოჩენა? — ამ კითხვებზე დაგვაფიქრებს ლევან ბებურიშვილის წერილი. რომელ წმინდანს „მიეწიფა“ (გაუთანასწორდა) აბო თბილელი იოანე საბანისძის განათლებისა და უდიდესი ნიჭიერების წყალობით? ლალი დათაშვილის მიერ ბიბლიური პარადიგმების ახსნა მოსწავლეებისათვის (და არამარტო) ბევრ ბუნდოვან საკითხს მოჰყენს ნათელს. ინტერტექსტუალობის არსის გააზრებაში დაეხმარება მკითხველს ლევან ბრეგვაძის წერილი, ხოლო მარტუაშვილის მიერ მოწოდებული მასალები და მათი ანალიზი ერთგვარი გათვალსაზიროება იქნება იმისა, რა გავლენა შეიძლება ჰქონდეს ერთ ტექსტს მეორეზე.

მსოფლიო ლიტერატურის ნიმუშების შეტანა ქართული ენისა და ლიტერატურის გაკვეთილებზე ემსახურება „მოგადასაცხობრიო კულტურული მემკვიდრეობის შემცნობი, უნივერსალური ეთიკური პრინციპების მქონე და დამცველი, ეთნიკური და კულტურული მრავალფეროვნების პატივისმცემელი მოქალაქის აღზრდას“ (ზოგადი განათლების ეროვნული მიზნები), ამიტომ ჩვენს ჟურნალში ხშირად ქვეყნდება წერილები იმის შესახებ, თუ უცხოელი მწერლების რომელი ნაწარმოებები შეიძლება ვაქციოთ საყოველთაოდ აღიარებული ზნეობრივი ღირებულებების შესახებ მსჯელობის საგნად. ამაზე თავიანთ თვალსაზრისებს გვთავაზობენ ზაალ ჩხეიძე და მაია ჯალიაშვილი.

ჟურნალის ამ ნომერში კვლავ მოგაწვდით ინფორმაციას ახალი სალიტერატურო ნორმების შესახებ, ხოლო რუბრიკაში „ახალგაზრდა მეცნიერი სკოლას“ შემოგვავაზებთ ეკა ორაგველიძის უაღრესად საინტერესო მოსაზრებებს საქართველოს სახელმწიფო ჰიმნის ტექსტის შესახებ. აღნიშნულ წერილს უფრო მეტ მნიშვნელობას ჰიმნის შექმნის 20 წლისთავი სძენს.

წარმატება ჟურნალის მორიგ ნომერს!..

პინაჩი

თვალსაზრისი

გია მურდულია

02 რამდენიმე მოკლე წერილი
რუსთველზე

ლევან ბებურიშვილი

09 „ოთარაანთ ქვრის“ და
ილია ჭავჭავაძის ზნეობრივი
იდეალი

ლალი დათაშვილი

15 „სახისმემკვიდრეობითი
თანახაობაში“
„აბო თბილელი“

ლევან ბრეგვაძე

24 ინტერტექსტუალობა

მარინე ტურაშვილი

30 გიორგი ლეონიძის
„ყივრალის პაემანისა“ და
ხალხური „შემომეყარა
ყივრალის“ შედარებითი
ანალიზი

ქართული ენის სინონიმისათვის

თინათინ ბოლქვაძე

39 ქართული სალიტერატურო
ენის განახლებული
ნორმების შესახებ

ახალგაზრდა მეცნიერი სკოლას

ეკა ორაგველიძე

49 საქართველოს
სახელმწიფო ჰიმნის
„თავისუფლება“
ლიტერატურულ-
მეთოდური საფუძვლები

თვალსაზრისი

მაია ჯალიაშვილი

60 „ჰატიოსანი“ არაგვადები —
მოპასანის „ფუნტუზა“

საქართველოს სახელმწიფო ჰიმნის „თავისუფლება“ დისკანტო-ესტატიკური საუნჯები

პედაგოგთა ასოციაციის საქართველოს სახელმწიფო ჰიმნის შექმნის 20 წლისთავს

ეკა კიკვიძე

ფილოლოგიის
დოქტორი

დამოუკიდებელი საქართველოს ჰიმნის ისტორია 1918 წლიდან იწყება და პირველი დემოკრატიული რესპუბლიკის გამოცხადებას უკავშირდება. 1921 წელს, ბოლშევიკური რუსეთის მიერ საქართველოს ოკუპაციის შემდეგ, ჰიმნი „დიდება“ (ტექსტის ავტორი და კომპოზიტორი კოტე ფოცხვერაშვილი) ჰერალდიკის ნიშნებთან ერთად გაუქმდა. 1944-1991 წლებში არსებობდა სსრკ-ის ჰიმნი. 1991 წელს, საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადების შემდეგ, პირველი ქართული ეროვნული დროშა, გერბი და ჰიმნი ისევ აღდგა. 2003 წელს კვლავ დღის წესრიგში დადგა ქართული ჰერალდიკის მიღებისა და ახალი სახელმწიფო ჰიმნის შექმნის საკითხი. მელოდიად შეირჩა კონკურსში გამარჯვებული მუსიკა კომპოზიტორ ბაქარია ფალიაშვილის ავტორობითა და იოსებ კეჭაყმაძის არანჟირებით. „ვარდების რევოლუციის“ შემდეგ სათანადო კომისია განაგრძობდა ტექსტის შერჩევა-დადგენაზე მუშაობას და საბოლოოდ კონკურსში გაიმარჯვა დავით მაღრაძის ლექსმა „თავისუფლება“. 2004 წლის 20 მაისს საქართველოს პარლამენტმა მხარი დაუჭირა ახალი ეროვნული ჰიმნის ტექსტსა და მუსიკას, ხოლო მისი ოფიციალური შესრულების წესი განისაზღვრა პრეზიდენტის ბრძანებულებით.

ზოგადად, ყოველი სახელმწიფოს ეროვნული ჰიმნი ოპტიმისტური განწყობის გამომხატველია. მასში აისახება ერის ისტორიული მისწრაფება და სამომავლო შემართება. იგი აერთიანებს ყველა მოქალაქეს, განურჩევლად ეთნიკური წარმომავლობისა თუ მრწამსისა, რადგან წარმოაჩენს პატრიოტულ იდეალებს. ყოველივეს მარტივად დასამახსოვრებელი ტექსტისა და მასთან ჰარმონიულად შერწყმული მელოდიის საშუალებით სრულდება. პირველი ქართული ეროვნული ჰიმნის ავტორი კოტე ფოცხვერაშვილი წერდა: „ჰიმნის მიღების მთავარი კრიტერიუმებია: რიტმი, მელოდია და ჰარმონია, რომლებიც სავსებით უნდა შეესაბამებოდეს ხალხურ ეროვნულ სიმეტრიას, სიტყვები, ასე ვთქვათ, თარგმანი

ყოველი სახელმწიფოს
ეროვნული ჰიმნი ოპტიმისტური
განწყობის გამომხატველია.
მასში აისახება ერის
ისტორიული მისწრაფება
და სამომავლო შემართება.
იგი აერთიანებს ყველა
მოქალაქეს, განურჩევლად
ეთნიკური წარმომავლობისა თუ
მრწამსისა, რადგან წარმოაჩენს
პატრიოტულ იდეალებს.

უნდა იყოს ჰიმნის მუსიკისა, ხოლო ჰიმნი უმთავრესად თავისი მუსიკით უნდა მეტყველებდეს. ჰარმონიის მხრივ არ უნდა იყოს აჭრელებული ქრომატული ნიშნებითა და რთული მოდულაციით“. ამის მიუხედავად, სახელმწიფო ჰიმნი კონკრეტული ერის მდიდარი სულიერი მემკვიდრეობის გათვალისწინებით იქმნება და მასში დაშიფრულია მრავალსაუკუნოვანი კულტურული კონცეპტები.

თანამედროვე საქართველოს სახელმწიფო ჰიმნი, გარდა ისტორიისა, საინტერესოა თავისი ესთეტიკური საფუძვლებისა და ლიტერატურული კონტექსტის თვალსაზრისითაც. ამ მხრივ საყურადღებოა თავად ტექსტის ავტორის კომენტარები. ბატონი დავით მაღრაძე იხსენებს: „დროშისაგან განსხვავებით, სახელმწიფო ჰიმნს არ გააჩნია მრავალსაუკუნოვანი ისტორია, მაგრამ დამოუკიდებლობის, თავისუფლების მოპოვებაზე ჩვენი წინაპრები მუდამ ფიქრობდნენ და ამ საფიქრალს ყველაზე ნათლად ქართველი მწერლები გამოხატავდნენ. ამიტომაც მართებულად მივიჩნიე, ჰიმნის ტექსტი ქართული ლიტერატურის საგანძურიდან მოხმობილი რომელიმე ცნობილი სტრიქონით დაწყებულიყო“. ასე გაჩნდა ჰიმნში ლიტერატურული ალუზიები და კონცეპტუალური მიმართებები აკაკი წერეთლის, ვაჟა-ფშაველას, გალაკტიონ ტაბიძის და სხვა ქართველ მოაზროვნეთა შემოქმედებასთან. ავტორი საგანგებოდ შენიშნავს, რომ წერის პროცესში აქტიურად კითხულობდა კლასიკური ქართული მწერლობის ნიმუშებს, განსაკუთრებით — იაკობ გოგებაშვილის თხზულებებს, რათა მეტად გაეთავისებინა ქართული სიტყვის სიღრმე და ლაზათი: „ჰიმნის ტექსტზე მუშაობისას გამუდმებით ვკითხულობდი იაკობ გოგებაშვილის ნაწერებს, ვცდილობდი, მეგრძნო მისი ენის სინატიფე, განუმეორებელი სამყარო, რომელიც ერთნაირად ეძვირფასება ყველას — ყმაწვილსაც და ასაკოვანსაც“. ამდენად, საქართველოს ეროვნული ჰიმნი არ გადმოსცემს ერთი კაცის (ავტორის), ერთი თაობის ან ერთი ასწლეულის ნაფიქრს, არამედ მასში ხშირად მრავალი თაობის საუკუნეების ქარ-ცეცხლში გამოტარებულ-გამობრძმედილი სულისა და გონის ნაღვაწი.

თანამედროვე საქართველოს სახელმწიფო ჰიმნის ავტორი ერთ-ერთ ინტერვიუში საგანგებოდ შენიშნავს, რომ, ისტორიული ჰერალდიკის აღდგენის კვალბაზე საერთო ეროვნული სულისკვეთების გამოსახატავად ჰიმნში ქართველი კლასიკოსების განცდილსა და ნააზრევს მეტი ძალა ექნებოდა. ამიტომაც შეეცადა, ჩასულიყო „საუკუნეების სიღრმეში“ და მრავალი თაობის სათქმელი გადმოეცა: „...მინდოდა, რომ ჩვენი არ დაწყებულიყო საჰიმნო ტექსტიც. მე ამ ტექსტის ავტორი ვარ და არა — ლექსის ამ შემთხვევაში... ქართული პოეზიის საგანძურში ვეძებდი, რით შეიძლებოდა, დაწყებულიყო [ჰიმნი]“. ავტორის აზრით, ამით „მეტი მშობლიურობის განცდა გაჩნდებოდა ადამიანსა და ტექსტს შორის, მშობლის სიტყვა ხომ უფრო კარგად გესმის ადამიანს... შეიძლება პარლამენტმა მიიღოს კანონით საჰიმნო მელოდიაც და ტექსტიც, ყველაზე მეტ ხიფათს შეიცავს ის, რომ შეიძლება პარლამენტმა მიიღოს და ხალხმა არა. ...ჩემი „სიმშვიდის“ მიზეზი არის ის, რომ გაჩნდა ჰიმნი საქართველოში“.

თანამედროვე ეროვნული ჰიმნის ტექსტის შესავალი ნაწილი — „**ჩემი ხატია სამშობლო, სახატე — მთელი ქვეყანა**“ — აღებულია აკაკი წერეთლის ლექსიდან „ხატის წინ“. 1894 წელს შექმნილ ამ ბრწყინვალე ლირიკულ ნიმუშში საოცრად ვლინდება სამშობლოს, როგორც სათაყვანებელი ხატის და ადამიანის ამქვეყნიური დანიშნულების აღსრულების უპირველესი სარბიელის, სიყვარულის. მამულიშვილი ხატის წინ ანთებული

სანთელივით იწვის და მისი ღვაწლის „შუქი“ „ასპეტაკებს თვალუწვდომელ წყვდიადს“. დანარჩენი მსოფლიო („სახატე“) იმდენადაა წმინდა და მნიშვნელოვანი, რამდენადაც საკუთარი ქვეყნის („ხატის“) სიწმინდეს იტევს, რადგან სწორედ ხატის მაღლი განწმენდს და საკრალურს ხდის სახატეს. როგორც ბატონი დავით მალ-რაძე განმარტავს, „ამ სიბრძნის მასაზრდოებელი წყარო ქართველთა დიადი ისტორიული გამოცდილებაა. ქართველ კაცს თავისი უპირველესი სალოცავი – სამშობლო – მთელი ქვეყნიერებისაგან განცალკევებით ვერ წარმოუდგენია, სამშობლოზე ფიქრი მისთვის ქვეყნიერებაზე ფიქრსაც ნიშნავს“. სამშობლოსთვის ზრუნვა, მისთვის სიკეთის მოტანა პატრიოტს მსოფლიოს წინაშეც ვალმოხდელ კაცად აქცევს და ყოველი ერის შვილის ღვაწლი ამ მხრივ უნიკალურია.

ავტორის თქმით, ჰიმნის შექმნისას მისი შთაგონების წყარო, უპირველესად, ვაჟა-ფშაველას პუბლიცისტური წერილი „კოსმოპოლიტიზმი და პატრიოტიზმი“ იყო: „სულ ფიქრში მქონდა ვაჟა-ფშაველას „კოსმოპოლიტიზმი და პატრიოტიზმი“, რომელიც, ჩემი აზრით, კაცობრიობას გამოადგება სახელმძღვანელოდ. ... თუ ორსტრიქონში შეიძლება ვაჟას ამნააზრევის გამოთქმა, ვფიქრობ, რომ აკაკის ამ ორსტრიქონში – „ჩემი ხატია სამშობლო, სახატე – მთელი ქვეყანა“. ეს იყო „კოსმოპოლიტიზმის და პატრიოტიზმის“ ღვთაებრივი ჰარმონია, რაც ამ ორმა სტრიქონმა მიკარნახა. ... გადავწყვიტე, რომ [ჰიმნი] ჩვენი გენერაციით არ დაწყებულყო, არამედ ქართული კლასიკის სიღრმიდან წამოსულიყო“...

1905 წელს დაწერილ აღნიშნულ პუბლიცისტურ ნიმუშში ვაჟა-ფშაველა პატრიოტულ სულისკვეთებაზე დაფუძნებულ (მისგან მომდინარე) ზოგადსაკაცობრიო საზრისებზე ამგვარად მსჯელობს: „ყოველი ნამდვილი პატრიოტი კოსმოპოლიტია ისე, როგორც ყოველი გონიერი კოსმოპოლიტი (და არა ჩვენებური) პატრიოტია. როგორ? ასე, – რომელი ადამიანიც თავის ერს ემსახურება კეთილგონიერად და ცდილობს თავის სამშობლო აღამაღლოს გონებრივ, ქონებრივ და ზნეობრივ, ამით ის უმზადებს მთელს კაცობრიობას საუკეთესო წევრებს, საუკეთესო მეგობარს, ხელს უწყობს მთელი კაცობრიობის განვითარებას, კეთილდღეობას. თუ მთელის ერის განვითარებისათვის საჭიროა კერძო ადამიანთა აღზრდა, აგრეთვე ცალკე ერების აღზრდაა საჭირო, რათა კაცობრიობა წარმოადგენდეს განვითარებულს ჯგუფსა; თუ კერძო ადამიანისათვის არის სასარგებლო აღზრდა ნაციონალური, ინდივიდუალური, აგრეთვე ყოველის ერისათვისა სასარგებლო ასეთივე აღზრდა, რათა ყოველმა ერმა მომეტებული ძალა, ენერგია, თავისებურობა გამოიჩინოს და საკუთარი თანხა შეიტანოს კაცობრიობის საღაროში“... მწერლის მიერ პატრიოტიზმისა და კოსმოპოლიტიზმის ცნებების ამ გენიალურად ნათელ განმარტებაში ცალკეული ინდივიდის როლი და, შესაბამისად, პიროვნების კულტი იკვეთება. თუ ილია ჭავჭავაძესაც დავესესხებით, სამაგალითო სახელმწიფოს მოწყობის საუკეთესო მოდელი ეფუძნება ადამიანის ფუნდამენტურ უფლებებზე დამყარებული საზოგადოების ერთობას: „...უკეთესი განწყობილება ის არის, საცა თვითოეულს ამათგანს თავისი კუთვნილი ადგილი უჭირავს, საცა თვითოეული მათგანი ისეა მოთავსებული, რომ თავის სრული უფლება მიწყული აქვს. ერთი უწმინდესი და უდიდესი მოვალეობა და საგანი ყოველი საზოგადოდ მომქმედ ძალისა საერთოდ და ლიტერატურისა ცალკედ – ის არის, რომ ამ ყოფამდე მიაღწევიან სახელმწიფოს, საზოგადოებას და ადამიანს, და ერთმანეთში თვითოეული მათგანი სრულის კუთვნილის უფლებით და მოვალეობით მოათავსოს. ამისთვის იღვწის და იბრძვის ყოველგან

უკეთესი წარმომადგენელი ადამიანისა. იქ, ამისთანა სახელმწიფოში, გარდა სახელმწიფოსი – თითონ საზოგადოებაც თვის მფარველობის ქვეშ აყენებს ადამიანის პიროვნების უფლებასა და ყოველს შემთხვევაში ესარჩლება და ექომაგება“ („შინაური მიმოხილვა“, XV, 1882 წ.).

ყოველივეზემოთ თქმულის გათვალისწინებით, უნივერსალური სამყაროს მოწყობის პრინციპი ეფუძნება შემდეგ იერარქიას: პიროვნება, საზოგადოება, სახელმწიფო, მსოფლიო. სწორედ ამგვარი მსოფლგაგებაა დაშიფრული ჰიმნის შესავალ ნაწილში. ამდენად, აკაკი წერეთლის აღნიშნული სიტყვები პატრიოტიზმის წიაღიდან აღმოცენებული კოსმოპოლიტიზმის იდეის ბრწყინვალე პოეტური ფორმულირებაა. ჰიმნის პირველივე ტაქტში იკვეთება სამშობლოს, სრულიად კაცობრიობისა და ცალკეული მამულიშვილის მნიშვნელობა.

ეროვნული ჰიმნის მომდევნო ორი ტაქტი – „განათებული მთა-ბარი წილნაყარია ღმერთთანა“ – ვაჟა-ფშაველას პოემა „ბახტრიონის“ VI თავის ალუზიაა. აღნიშნული ამონარიდი უკავშირდება ეპიზოდს, რომლის მიხედვით, საომრად შეკრებილი მთიელები ბრძოლის წინ ლხინობენ და ლოცვისას ლაშარის ჯვრისა და თამარ დედოფლის სადიდებელს წარმოთქვამენ:

„ადიდეს ლაშარის ჯვარი,
თამარის ნაჩუქარია;
ადიდეს დიდი თამარი, –
ის ღმერთთან წილნაყარია“.

აქ, უპირველესად, წმ. გიორგის სახე-სიმბოლო იკვეთება. ლაშარის ხატი სწორედ ამ წმ. მხედრის სალოცავია. ნიშანდობლივია, რომ მთელ პოემაში ნათელი სხივივით გამჭოლია მტრის წინააღმდეგ მებრძოლი, სამშობლოსა და რჯულის დამცველი ქართველობის მფარველი წმინდანის მხატვრული სახე. შემთხვევითი არაა ისიც, რომ წმინდა მხედარი ქართული ჰერალდიკის უმთავრესი ტრადიციული სიმბოლოა. დამოუკიდებელი საქართველოს სახელმწიფო გერბზე სწორედ გველეშაპის მძლეველი წმ. გიორგია გამოსახული. აქვე გვახსენდება არეოპაგიტულ სწავლებაზე დაფუძნებული შოთარუსთაველის ცნობილი აფორიზმი: „ბოროტსა სძლია კეთილმან, არსება მისი გრძელია“. ბოროტების დამმარცხებელი სიკეთის ზეობას თავისუფლების მაღლი მოაქვს, რაც ერს მარადიული ღირებულებების დაცვის პერსპექტივას უხსნის.

ჰიმნის ტექსტის საანალიზო ეპიზოდის პირველწყაროში თამარ მეფე სახელდება. თამარის, როგორც ძლევაშობილი ქართველი მონარქის, ალუზიური ხსენებით საქართველოს დიადი წარსულის („ოქროს ხანის“) ხსოვნაა გამოხატული. ეს დიდებული ხელისუფალი „ღმერთთან წილნაყარია“ სამშობლოს წინაშე თავისი ამაგის გამო. აქვე იკვეთება „ბახტრიონის“ პერსონაჟთა სამერმისო შემართებისა და დიადი წარსულით გამოწვეული სიამაყის მოტივები. 1659 წლის ქართველთა აჯანყებისა და გამარჯვების ისტორიის აღწერით ვაჟა-ფშაველა თანამედროვე მკითხველსაც, XIX საუკუნის დამონებულ ქართველს, საბრძოლო მზაობისა და ერთიანობისკენ მოუწოდებდა (ზოგადად, XIX საუკუნეში ეს ისტორიული მოვლენა არაერთხელ გამხდარა ქართველი მწერლების შთაგონების წყარო). რაც შეეხება თანამედროვე ჰიმნს, მასში სიტყვა „თამარს“ „მთა-

ბარი“ ანაცვლებს, თუმცა ზემოთ განხილული იდეა შენარჩუნებულია. აღნიშნულ ამონარიდში იგულისხმება არა მხოლოდ გეოგრაფიული არეალი (მთა და ბარი), არამედ – სამშობლო, როგორც ადამიანის სულიერი გარჯის ასპარეზიც. თამარი ამ შემთხვევაში მთელი ქვეყნის სახე-სიმბოლოდ მოიაზრება და, ამდენად, ჰიმნიც აღნიშნული ალუბიით ყოველ ქართველს ამ ღირსეული მეფე-ქალის მამულის წინაშე მსგავს ღვაწლს ახსენებს.

მნიშვნელოვანია პოემა „ბახტრიონის“ საერთო თემატური ველის ზოგიერთი ასპექტის გააზრებაც. დამპყრობელ ყიზილბაშებზე გასამარჯვებლად საჭირო გახდა მთისა და ბარის გაერთიანება. ნაწარმოებს ლაიტმოტივად გასდევს ის იდეა, რომ გამარჯვება მოაქვს მხოლოდ ამგვარ კავშირს. პოემის მიხედვით, ქართველთა ერთსულოვნებით „საამური დრო და დარი“ დამდგარა, რადგან ასე ერთ მუშტად შეკრულნი ღმერთსაც უყვარს, მათი ნახვა უფლის წმინდა მხედარსაც (წმ. გიორგის) „ეამება“ და საბოლოოდ ეს ყველაფერი მამულიშვილურ საქმეს წაადგება: „უყვარან ფშაველ-ხევსურნი, დამდგარნი ერთსა პირზედა“... ჰიმნის ეროვნულ პათოსსაც სწორედ აღნიშნული იდეა აძლიერებს. აგრეთვე ნიშანდობლივია, რომ ცნობილი სენტენცია – „ძალა ერთობაშია“ – ქართული ჰერალდიკის კიდევ ერთი მთავარი იდეური საფუძველია. გარდა ამისა, პოემა „ბახტრიონი“ ფინალის მიხედვით სცდება პატრიოტიზმის ჩარჩოებს და ზოგად-საკაცობრიო იდეალების სიმაღლეებს აღწევს. ადამიანის სიყვარული, მამულის მსახურება მის მთავარ გმირს (ბერ ლუხუმს) ვალმოხდილ კაცად აქცევს და საპატიო ადგილს უმკვიდრებს „ლაშარის გორზე“ – „მარადიულ სამშობლოში“. აგრეთვე ნაწარმოების ფანტასტიკური დასასრული ახალ დასაწყისზე – სატანაზე („ადამის ტომის მტერზე“) დამარცხების, მეტიც, მისი კვლავ გაკეთილშობილების და ამით სამყაროში პირველქმნილი ღვთაებრივი წესრიგის აღდგენის იდეაზე გვესაუბრება. ამდენად, „ბახტრიონის“ მოტივების კვალდაკვალ, ეროვნულ ჰიმნში ალუბიურად სწორედ ერის ერთიანობისა და სიყვარულით სრულქმნილი სამყაროს იდეალები იკვეთება.

საინტერესოა აგრეთვე სიტყვა „განათებულის“ სიმბოლური მნიშვნელობა. უდავოა, რომ აქ მხოლოდ ფიზიკური სინათლე არ იგულისხმება, არამედ – სულიერი ნათელი, რომლის მადლით მოფენილ გზაზე სვლა კეტავს ბნელეთის სამანებს. სახარებაში ვკითხულობთ: „მე ვარ ნათელი სოფლისაჲ, რომელი შემომიდგეს მე, არა ვიდოდეს ბნელსა, არამედ აქუნდეს ნათელი ცხორებისაჲ“ (იოანე 8, 12)... შემთხვევითი არაა, რომ, ჰიმნის ტექსტის მიხედვით, სწორედ ამგვარი ნათლით მადლმოსილი მიწა-წყალი ხდება „ღმერთთან წილნაყარობის“

**თაქისუფლის უნივერსალური
მნიშვნელობის გასაგნებად
გვასწავლება დიდი ილია
ჭავჭავაძის შეხედულებას.**

**„გვგავრის წერილას“ მიხედვით,
ავტორისაჲ ურთოდინება
თაქისუფლისა – „ჩვენი
თაქი ჩვენადუ გვეყუდეს“
– ამგვანად განიგანება:
ნაწილში („აღიდა“) ენს
ღირსება, სიყვარული, სიკეთე,
ჩვენაჲ ჰქონდა და შესაბამისაჲს
სხოვრობა.**

სუპერნატურული ძველმწიგნოს შექმნა
საღიანი მონობა მეფობას
და, პირობით, დაუყოლია ენით
სუფიქსი, თავისუფლების სული.
ფიქსით განვიხილოთ თავისუფლების
მსგავსად, ამ შემთხვევაში
პირობითი შექმნით გამოვსახოთ
პატრიოტული განწყობა
ფორმალური იდეალებს
უახლოვდება.

ღირსი. რელიგიური სიმბოლიკის ამგვარი გადაზრებით ავტორი საქართველოს, როგორც ქრისტიანული ქვეყნის, განვითარების ისტორიულ კანონზომიერებას გვახსენებს. „განათების“ – სულიერი ნათლის მიღების საწინდარი კი, უპირველესად, ჯვარისმტვირთველობაა – მარადიული იდეალების ერთგულება და დაცვა. ნიშანდობლივია, რომ თანამედროვე ქართული ჰერალდიკაც (ხუთჯვრიანი დროშა), ისტორიული კონტექსტის გათვალისწინებით, სწორედ ამავ კონცეფციას ეფუძნება.

საქართველოს ეროვნული ჰიმნის მომდევნო ორ ტაეპში ვკითხულობთ: „თავისუფლება დღეს ჩვენი მომავალს უმღერს დიდებას“... ტექსტი ამჯერად კაცობრიობის მარადიულ კითხვაზე – რა არის თავისუფლება? – გვაფიქრებს. უზენაესი გაგებით, იგი ჭეშმარიტების მცნობელობაა: „და სცნათ ჭეშმარიტი, და ჭეშმარიტებამან განგათავისუფლენ თქვენ“ (იოანე, 8, 32). უნივერსალური განმარტებით, ნამდვილი თავისუფლება ჭეშმარიტებაშეცნობილი სულის მდგომარეობაა. ამასთან არაფერია იურიდიული დამოუკიდებლობა, რადგან სუვერენულ ქვეყანაშიც შეიძლება სულიერი მონობა მეფობდეს და, პირიქით, დაპყრობილ ერში სუფევდეს თავისუფლების სული. ზემოთ განხილული ტაეპების მსგავსად, ამ შემთხვევაშიც ჰიმნის ტექსტით გამოხატული პატრიოტული განწყობა ზოგადად ადამიანურ იდეალებს უახლოვდება.

თავისუფლების უნივერსალური მნიშვნელობის გასააზრებლად გვახსენდება დიდი ილია ჭავჭავაძის შეხედულება. „მგზავრის წერილების“ მიხედვით, ავტორისეული ფორმულირება თავისუფლებისა – „ჩვენი თავი ჩვენადვე გვეყუდნეს“ – ამგვარად განიმარტება: წარსულში („ადრიდა“) ერს ღირსება, სიყვარული, სიკეთე, რწმენა ჰქონდა და შესაბამისადაც ცხოვრობდა. ახლა კი („აწინა“) ეს ყველაფერი საპირისპიროთი შეცვლილა. საყურადღებოა, რომ იგი არ წერს, „აწინა“ ერმა დამოუკიდებლობა დაკარგა, არამედ აწმყოს ძნელებლობის მიზეზებს ქართველთა უკეთურებაში ხედავს, ამიტომაც ჩამოთვლის თანამემამულეთა შორის გამეფებულ მანკიერებებს. მაშასადამე, მწერლის აზრით, საკუთარი თავის უფლობა ცოდვათა დაძლევისა და სათნოებათა მოხვეჭას უკავშირდება. მსგავსი კონცეფცია იკვეთება აგრეთვე ვაჟა-ფშაველას ლექსში „როს ვუკვირდები თავის თავს“, რომლის მიხედვით, რაინდულ სულს, უპირველესად, ცოდვის უარყოფა და მადლის მომუშაება წვრთნის და აყალიბებს. ხოლო ლექსში „ჩემი ვედრება“, რომელიც ჰუმანური საზრისების გაცნობიერების სახელმძღვანელოდაც გამოდგება, ვაჟა ჭეშმარიტ თავისუფლებას უმთავრესი ადამიანური მოვალეობის აღსრულებაში ხედავს:

„როცა გულს ცეცხლი მედება,
გონება მსჯელობს საღადა,
მაშინ ვარ თავისუფალი,
თავს მაშინა ვგრძნობ ლაღადა“.

თანამედროვე საქართველოს სახელმწიფო ჰიმნშიც სწორედ ჭეშმარიტების მადლით გაღალებული და განათებული სულის საგალობელი მოისმის.

საინტერესოა აგრეთვე ეროვნულ ჰიმნში გამოვლენილი ესთეტიკური დროის კონცეპტი. ერთი მხრივ, მთელი ტექსტი განმსჭვალულია ისტორიული წარსულის ხსოვნით, მაგრამ აგრეთვე წარმოჩენილია თავისუფლებით მადლმოსილი აწმყო, რომელიც მომავლის იმედიტაა საცხე: „თავისუფლება დღეს ჩვენი მომავალს უმღერს დიდებას“... ნიშანდობლივია, რომ წარსული („გუშინწინ“, „გუშინ“) ძალმომრეობის ხანად, ხოლო ახლანდელი დრო („დღეს“) სიკეთის ბოროტებაზე გამარჯვების სიმბოლოდ მოიაზრება ვაჟა-ფშაველას ლექსში „კიდევაც ვნახავ გაზაფხულს“. პოეტი წერს: „გუშინწინ ვნახე, გუშინაც, გველი სწამლავდა იასა“... ლირიკული გმირის სამერმისო იმედიან განწყობას განაპირობებს ის, რომ ბოროტება ვერ ერევა სიკეთეს: „დღეს ვხედავ, ია მთელია“... დღევანდელი ძღვეს გუშინდელსა და გუშინწინდელს – წარსულს, ძველს. გამარჯვების, „სულიერი გაზაფხულების“ საწინდარი კი აქაც ჭეშმარიტების შემეცნება გამხდარა. ლექსის მიხედვით, მხოლოდ სიყვარულით საცხე გაჭაბუკებულ გულს ძალუძს მკვდრეთით აღმდგარის სანატრელი სახის ხილვა: „ვიხილავ სანატრელ სახეს, რომ ამდგარიყოს მკვდრეთითა, გვერდს ედგნენ მისნი ზვარაკნი, გაფიცულები გვერდითა, ჭაბუკნი, თავდადებულნი ტრფიალის მეტისმეტიტა“...

შემთხვევითი არაა აგრეთვე ის ფაქტორი, რომ ჰიმნი იწყება ერთი კაცის, პიროვნების, სათქმელით – „ჩემი ხატია სამშობლო“. თუმცა მომდევნო სტროფში სიტყვა „ჩემი“ შეცვლილია მრავლობითის ფორმით „ჩვენი“, რაც, მხატვრული თვალსაზრისით, სათქმელის განზოგადებით აიხსნება: „თავისუფლება დღეს ჩვენი“... ერთი ადამიანის მიერ განცდილი სამშობლოს სიყვარული წარმოშობს კოსმოპოლიტურ მისწრაფებას და საბოლოოდ ასეთი პიროვნებებისგან შემდგარი ერი მოიპოვებს ნამდვილ თავისუფლებას. ამგვარად, ეროვნული ჰიმნი ისევ პიროვნებისა და საზოგადოების ჰარმონიული ურთიერთობის პრინციპზე დამყარებული სახელმწიფოს მოდელს წარმოაჩენს. მასში საუბარია არა გათითოკაცებაზე, არამედ ცალკეული მოქალაქის თავისუფალი ნებით განმტკიცებულ ერთიან ეროვნულ სხეულზე. ჰიმნში წარმოჩენილია არა იმ ხალხის სულისკვეთება, „საცა „მე“ ხშირია, და „ჩვენ“ – იშვიათი“ (ილია ჭავჭავაძე), არამედ თითოეული კაცის სულიერი ცხოვრების გზა განზოგადებულია და საერთო ეროვნულ ენერგიადაა ქცეული. სამერმისო შემართება და იმედიც სწორედ ამგვარი ერთიანობის შენარჩუნებას მოასწავებს. დიდებული მომავალი ჩვენია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ჭეშმარიტებასთან კავშირს არ დაგკარგავთ და მის გზაზე ერთად ვივლით. ღირსეული, თავისუფალი პიროვნებებისგან შემდგარი ერი შეითვისებს მარადიულ ფასეულობებს და შექმნის ისეთ კულტურას, რომელიც მომავალ თაობებს გზა-სავალს გაუნათებს.

**საინტერესოა აგრეთვე
ანოვნად ჰიშნენი გამოვლენილი
ესთეტიკური დროის კონსტრუქცი.
ერთი მხრივ, მთელი ტექსტი
განმარტებულია ისტორიული
ნაწილის სივრცით, მაგრამ
აგრეთვე ნაწილობრივ
თავისუფლებით გადაწყვეტილი
ანოვო, რომლის მომავლის
იქნებოდა სავსე:
„თავისუფლება ღვთის მხრივ
მომავალს უფროს ღირებას“...**

„ცისკრის ვარსკვლავი ამოდის და ორ ზღვას შუა ბრწყინდება“. – აღნიშნულ ამონარიდს ამჯერად აკაკი წერეთლისა და გალაკტიონ ტაბიძის შემოქმედებამდე მივყავართ. ავტორის კომენტარის მიხედვით, „ცისკრის ვარსკვლავი“ აკაკი წერეთლის „განთიადში“ წარმოჩენილი სახე-სიმბოლოს აღუზიარა: „მთაწმინდა და ჩაფიქრებულა, შეჰყურებს ცისკრის ვარსკვლავსა“... საანალიზო საკითხის გასააზრებლად, უპირველესად, გასათვალისწინებელია აკაკი წერეთლის ამ ნაწარმოების ისტორიული კონტექსტი. ლექსი დაწერილია 1892 წელს და ეძღვნება დიმიტრი ყიფიანის საქართველოში გადმოსვენების ფაქტს. დიმიტრი ყიფიანი, „თავდადებული“, „ქვეყნის მოყვარე“ „მტრის ურჩი რაინდი“ („განთიადი“), ეროვნული ღირსების დაცვას შეეწირა. იგი გაბედულად გამოეხმაურა რუსი ეგზარქოსის სისასტიკესა და დაუდევრობას (ქართველი ერის დაწყევლის ფაქტს), რის გამოც დააპატიმრეს და შორეულ სტავროპოლში გადაასახლეს, სადაც ვერაგულად მოკლეს. ამდენად, „განთიადის“ აღუზიარა უნებურად სამშობლოსთვის თავგანწირული გმირის ამბავს გვახსენებს.

ცისკრის ვარსკვლავი (იგივე ასპიროზი, ვენერა – ძველი ასტრონომიული შეხედულებით, მესამე ცაზე არსებული მნათობი, მზიდან მეორე პლანეტა, ქართულად – ხარიპარია, მთიები – „გამთენები“) ფორმისა და სიდიდის გამო „დედამიწის დობილად“ და სიყვარულის ქალღმერთის სახელითაც მოიხსენიება. ეს ვარსკვლავი განთიადისას კარგად ჩანს და მის ჩასვლას მოსდევს ცისკარი. ლიტერატურაში მნათობს უაღრესად ღრმა სიმბოლური დატვირთვა აქვს. თავისთავად „ცისკრის ვარსკვლავის“ მხატვრული სახის არქეტიპი ქრისტეს შობის ბიბლიურ ისტორიაშია საძიებელი. ახალი აღთქმის თანახმად, სწორედ ვარსკვლავი მიანიშნებდა მაცხოვრის დაბადების ადგილს, სადაც მწყემსებსა და აღმოსავლელ მოგვებს (როგორც სრულიად კაცობრიობის სიმბოლოს) თავყვანი უნდა ეცათ ყრმა იესოსთვის: „სადა არს, რომელი-იგი იშვა მეუფე ჰურიათად? რამეთუ ვიხილეთ ვარსკვლავი მისი აღმოსავალით და მოვედით თაყუანის-ცემად მისა“ (მათე, 2, 2). აკაკი წერეთლის „განთიადში“ კი სამშობლოსთვის თავდადებული კაცის ღვაწლისადმი თავყვანისცემა იგრძნობა. თითქოს გმირის (დიმიტრი ყიფიანი) დიადი საქმის შუქი შობის ვარსკვლავის სხივივით გზას იკაფავს დანარჩენ მამულიშვილთა გულებისკენ. დიდი ილია ჭავჭავაძის სიტყვებით რომ ვთქვათ, ჭეშმარიტებით გზადალოცვილი ნათელ კვალს ტოვებს მომავალ თაობებში („ქართველის დედას“). ჰიმნში ხსენებული ამომავალი ცისკრის ვარსკვლავი კი თავისთავად ორივე არქეტიპს აერთიანებს და უფლისა და სამშობლოს მსახურების სიმბოლოა. ღვთაებრივი ნათლით მოსილ გზაზე სვლა სამშობლოს და

სრულიად კაცობრიობის წინაშე ვალის მოხდის წინაპირობაა, თანაც, სამშობლოც უფალივით ერთია ქვეყნად (რაფიელ ერისთავი „სამშობლო ხევსურისა“) და მისი მსახურება „მეორე რჯულია“ (ვაჟა-ფშაველა „მთას ვიყავ“). აქვე გასათვალისწინებელია „განთიადის“ მშობლიური მიწის სიყვარულისა და მასში განსვენების პატივის მოტივები, რაც აგრეთვე პოპულარული თემაა ქართულ ლიტერატურაში. მიწის სიყვარული ხომ „გეორგიანთა“ (ზ. გამსახურდია) განსაკუთრებული თვისებაა!

ამგვარად, ეროვნული ჰიმნის მიხედვით, „ამომავალი ცისკრის ვარსკვლავი“ ჭეშმარიტებაშეცნობილი, მებრძოლი სულის ნათელს აირეკლავს, თავისუფლების სხივებს ჰფენს საქართველოს (ორ ზღვას შუა მოქცეულ ქვეყანას) და ამგვარ „განთიადს“ უთენებს სამყაროს. ასეთი განთიადი კი, სიმბოლურად, ბნელის (ბოროტების) გაფანტვის და სულიერი ნათლის (სიკეთის) დამკვიდრების მაუწყებელია.

როგორც აღვნიშნეთ, თავისთავად საანალიზო ეპიზოდის მეორე ნაწილი – „ორ ზღვას შუა ბრწყინდება“ – სათავეს გალაკტიონ ტაბიძის ლექსიდან „მშობლიურო ჩემო მიწავ“ იღებს:

„ორ ზღვას შუა ძველისძველად
საომარი იყო ლელო;
ის გადარჩა და სახელად
ეწოდება საქართველო“.

ბატონი დავით მაღრაძე თავად განმარტავს, რომ საანალიზო ეპიზოდის წყაროდ გალაკტიონის აღნიშნული ლირიკული ქმნილება გამოიყენა, რადგან მისი სურვილი იყო, ტექსტში „არეკლილიყო, რომ [ჰიმნი] ორ ზღვას შუა ქვეყანას ეხება“. თუკი ჰიმნის მოცემული ეპიზოდის პირველ ნაწილში ერი ცისკრის ვარსკვლავის მადლით განათებული ზეცის სიდიადეს უგალობს, მეორე ნახევარში მშობლიური მიწის სიტურფეს შეხარის. ზოგადად, სივრცის ესთეტიკური გაგების თვალსაზრისით, „თავისუფლება“ უაღრესად საინტერესო ტექსტია. საქართველოს გეოგრაფიული არეალიც – მთა, ბარი, ორ ზღვას შორის მოქცეული მიწა-წყალი – ჰიმნში საგრძნობი და თვალსაჩინოა და ერთ პატარა ლექსში მშობლიური ქვეყნის ამგვარი სისავსით წარმოჩენა, უდავოდ, დიდი პოეტური ოსტატობისა და გემოვნების ნიშანია.

საინტერესოა აგრეთვე გალაკტიონ ტაბიძის აღნიშნული ლექსის „მშობლიურო ჩემო მიწავ“ ზოგადი კონტექსტის გათვალისწინება. მიუხედავად პოეტის მიერ ეპოქის წინაშე იძულებით გადახდილი ერთგვარი „ხარკისა“ (ლექსი დაწერილია 1940 წელს, შესაბამისად, ავტორი ანგარიშს უწევს საბჭოთა ცენზურას), ნაწარმოები პატრიოტული ლირიკის უბადლო ნიმუშია. ტაბიძე – „სამი დიდი ოკეანე გარე უვლის ნათელ მხარეს“ – მთელი სამყაროს სახე-სიმბოლო იკვეთება. ოკეანეებით გარემოცული მიწა კი, რომელიც ორ ზღვას შორისაა მოქცეული და ცივილიზაციათა გადაკვეთის ადგილს წარმოადგენს, საქართველოა. აქაც ვაჟა-ფშაველას „კოსმოპოლიტიზმისა და პატრიოტიზმის“ იდეა მეორდება. ლექსი აგრეთვე გაჯერებულია „საომარი ლელოს“ გადარჩენის სიხარულით, რასაც ჰიმნში ალუზიურად შემოაქვს სახელოვანი ისტორიის განდიდების პათოსი. პოეტი ერთგულებისა და მამულის დაცვის ფიცს დებს, მას ეამაყება „კავკასიის ფარდის“

ამჟამად, თანამედროვე
საქართველოს სახელმწიფო
ჰიმნის ორიგინალ სტრუქტურით
2000 წელზე უფრო ძველი
ისტორიისა გადმოცემული. მასში
გაქვლიან ნიშანდობი
საღიზი და გონის ნაღვანი.
ჰიმნი გაუგებრად ხშირდება
ეროვნული თვითგამოცხადების
განცხადებით და საგანგებოდ
მისი შენარჩუნებისთვის
გამოიყენა ქართული კანონი
ფინანსების სისტემა, რაც,
საერთო ეროვნულ მისწრაფებად
განსაზღვრული, გვესმის
ერთიანი საზოგადოებრივი
ნაწილი აქვს.

ქვეშ გაშლილი ერთიანი მიწა-წყალი; მშობლიური ენის სინატიფე და ამ ენაზე „საწერეთლოში დამღერებული ჩონგური“ (აკაკი), „მთვარის ხავერდოვანი სხივებით მოფენილი საგურამოს“ ლოცვა (ილია), „ახალგაზრდა გოლიათის“ პოეზიით „ამოვსებული მეცხრამეტე საუკუნე“ (ბარათაშვილი), „რუსთაველის აღმაფრენა“... აღფრთოვანებულია ჯვრის მონასტრის „ქართული მხერითა“ და „ვეფხისტყაოსნის“ „ჩუქურთმებით“... ამგვარი პატრიოტული შემართება, ჰიმნში ალუბიურად ორიოდ სიტყვად დაწურულ-დაღეჭილი, დღეს მსოფლიოს ქართულ ენაზე უყვება სიკვდილ-სიცოცხლის ზღვარზე ყოფნისა და გამარჯვების ამბებს.

საყურადღებოა ჰიმნში გამოვლენილი ნათლის გრადაციაც. ტექსტში სიტყვას „განათებული“ მოსდევს ზმნა „ბრწყინდება“. სიმბოლურად, „განათებულ მთა-ბარს“, რომელიც „ღმერთთან წილნაყარია“, საბოლოოდ ამომავალი ცისკრის ვარსკვლავი (ზემოთ განხილული უნივერსალური გაგებით) აბრწყინებს, რაც თავისუფალ ხალხს (ყოველგვარი ე.წ. „მესიანისტური“ ქვეტექსტის გარეშე) უნებურად ივერიის სულიერი გაბრწყინების იმედსაც უსახავს და უძლიერებს.

ეროვნული ჰიმნის ფინალური ნაწილი – **„დიდება თავისუფლებას! თავისუფლებას დიდება!“** – მთელი ტექსტის ერთგვარი შეჯამებაა. იგი ხანგრძლივი ისტორიის განმავლობაში ბრძოლითა და მოწამეობით მოპოვებული თავისუფლების, როგორც უმთავრესი ღირებულების, სადიდებელია. გარდა ამისა, აღნიშნული ტაქტებით საქართველოს პირველი დემოკრატიული რესპუბლიკის სახელმწიფო ჰიმნისადმი („დიდება“) პატივისცემაა გამოხატული. ერთი მხრივ, თანამედროვე ჰიმნში, ძველის მსგავსად, საუბარია ჭეშმარიტების შუქით განათებულ განთიადზე, მეორე მხრივ, მეორდება წინამორბედის მთავარი სათქმელი: „დიდება თავისუფლებას!“ ამგვარი პოეტური შესტით ავტორი მიგვანიშნებს, რომ ყოველი ერის ცხოვრება თავისი წარსულიდან იწყება და ისტორიული მეხსიერების შენარჩუნება მისი თვითგამორკვევის მუდმივ პროცესში საგანგებოდ მნიშვნელოვანია. ქართველმა ხალხმა იცის, საიდან მოდის, სად არის და სად მიდის... ამგვარად, დროის უწყვეტ მდინარეებში იშვინდება ლექი და მრავალჯამიერის ლხინი მკვიდრდება (ერთ-ერთი უძველესი გაგებით, „ლხინება“ განწმენდის სიხარულს უკავშირდება, სულხან-საბა ორბელიანის განმარტებით კი, „ლხენა“ – ჭირისგან ხსნას“, ხოლო „ლხინება“ შველას ნიშნავს).

ქართველობა ყოველ ეპოქაში თავდადებით იბრძოდა, ყოფილიყო და-მოუკიდებელი ერი და ჰქონოდა ქვეყანა; ხალხის წიაღში ფიზიკური მონობის პირობებშიც კი თავისუფლების სული იბრძმედებოდა (ამის თვალსაჩინო

მაგალითია თუნდაც XIX საუკუნე). ვინაიდან თავისუფლება თავად ღმერთია, ჭეშმარიტებაა, ყველა მისი სახელით მებრძოლი კაცი უფლის შვილია, ასეთი პიროვნებებისგან შემდგარი ერი კი ამ ჭეშმარიტებასთან წილნაყარია. სახელმწიფო ჰიმნის მთავარი იდეა სწორედ თავისუფლების განდიდებაა. ნიშანდობლივია ისიც, რომ აღნიშნული იდეური წიაღსვლები (თუ ზეაღსვლები) ჰიმნის მელოდიაშიც იგრძნობა. ფინალური ნაწილი მაღალ რეგისტრში სრულდება, თავისი შინაარსით კი ერის თავისუფლებისაკენ ზესწრაფვის სულისკვეთებითაა გაჯერებული.

ამგვარად, თანამედროვე საქართველოს სახელმწიფო ჰიმნის ორიოდ სტროფით 2000 წელზე უფრო ძველი ისტორიაა გადმოცემული. მასში გაჟღერებულია წინაპართა სულისა და გონის ნაღვაწი. ჰიმნში ბუნებრივად ხშიანდება ეროვნული თვითმყოფადობის განცდა აწმყოში და სამერმისოდ მისი შენარჩუნებისთვის ბრძოლის მზაობა. თავისუფლების ამ ბრწყინვალე სადიდებელში იგრძნობა ქართველი კაცის ჭირნახულის სიხარული, რაც, საერთო ეროვნულ მისწრაფებად გარდაქმნილი, ჩვენს ქვეყანას ერთიანი სამყაროს განუყოფელ ნაწილად აქცევს.

